

#ThisIsACo-op

Κατηγορία

#SpaceAsCommons

Sunday 12th June 2016 | 12.00 - 17.00
Greek Pavilion, Giardini

Category

#ΟΧώροςΩςΚοινόΑγαθό

ABSTRACT OF THE EVENT

In a forever transformed urban and social landscape that the economic and the refugee crisis have created, artists, architects, philosophers, urban planners and students gathered, in order to discuss public space as political space, its role and function, the right to the city, art interventions and the idea of citizenship. The discussion employed the format and spatial organization of the agora, with introductory speeches, shorter interventions, actions devised by the students and opportunities for various formats of participation and voting.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

Σ' ένα για πάντα μετασχηματισμένο αστικό και κοινωνικό τοπίο που έχουν δημιουργήσει η οικονομική και η προσφυγική κρίση, καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες, φιλόσοφοι, πολεοδόμοι και φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου IUAV της Βενετίας, συγκεντρώθηκαν για να συζητήσουν για το δημόσιο χώρο ως πολιτικό χώρο, το ρόλο και τη λειτουργία του, το δικαίωμα στην πόλη, τις εικαστικές παρεμβάσεις και την ιδιότητα του πολίτη. Η συζήτηση αξιοποίησε τη δομή και τη χωρική οργάνωση της αρχαίας αγοράς, με εισαγωγικές ομιλίες, μικρότερες παρεμβάσεις, δράσεις που επινοήθηκαν από τους φοιτητές/τριες και ευκαιρίες για ποικίλες μορφές συμμετοχής και ψήφου.

COORDINATORS' BIOGRAPHY

Angeliki Avgitidou, Assistant Professor at the School of Fine Arts at the University of Western Macedonia, in Greece and Visiting Professor at Trans Art Institute (NY/Berlin). She has exhibited internationally and was part of the 2015 national representation of Greece at the Prague Quadrennial of Performance Design and Space. She has co-edited the book *Performance now v.1: Performative practices in art and actions in situ*, 2013. <http://iamartist.info>
Marcello Balbo, Full Professor of Urban Planning at Università Iuav di Venezia. Chairholder of the UNESCO Chair «Social and Spatial Inclusion of International Migrants: urban policies and practice». Scientific director of different research projects on the impact of international migration on urban governance. He has contributed to establish the Network-Association of European Researchers on Urbanization in the South (N-Aeirus). He has authored and co-authored several books, most recently *Immigrazione e piccoli comuni*, FrancoAngeli, 2015.
Laura Fregolent, Associate Professor of Urban planning at Università Iuav di Venezia. Her research fields are focused on: the analyses of the structural characteristics of urban and territorial transformations and how the uses of land, city and spaces influenced the insurgence of social movements. Recently she has edited *Conflitti e territorio*, FrancoAngeli, 2014. She is co-director of the journal *Archivio di studi urbani e regionali*.
Simona Morini, Associate Professor of philosophy of science at the University IUAV in Venice, where she teaches decision theory and philosophy. Her research fields are rationality, uncertainty, risk, social epistemology, philosophy and history of probability. Her most recent book is *Il rischio. Da Pascal a Fukushima*, Bollati Boringhieri, 2014.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΩΝ

Αγγελική Αυγιτίδου, επίκουρη καθηγήτρια στη Σχολή Κολών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Έχει εκθέσει το έργο της διεθνώς και υπήρξε μέλος της εθνικής εκπροσώπησης της Ελλάδος στην Prague Quadrennial of Performance Design and Space (2015). Έχει συν-επιμεληθεί το βιβλίο *Performance now v.1: Επιτελεστικές πρακτικές στην τέχνη και δράσεις in situ*, 2013. <http://iamartist.info>
Marcello Balbo, καθηγητής Πολεοδομίας στο Πανεπιστήμιο IUAV της Βενετίας και πρόεδρος της έδρας της UNESCO «Κοινωνική και Χωρική ένταξη των διεθνών μεταναστών: Αστικές πολιτικές και πράξη». Επιστημονικός διευθυντής διαφόρων ερευνητικών προγραμμάτων για τις επιπτώσεις της διεθνούς μεταναστευσης στην αστική διακυβέρνηση. Συνέβαλε στη δημιουργία του Δικτύου-Ένωση Ευρωπαίων Ερευνητών για την Αστικοποίηση στο Νότο (N-Aeirus). Έχει συγγράψει και είναι συν-συγγραφέας πολλών βιβλίων, πιο πρόσφατα του *Immigrazione e Piccoli comuni*, FrancoAngeli, 2015.
Laura Fregolent, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πολεοδομίας στο Πανεπιστήμιο IUAV της Βενετίας. Τα ερευνητικά της πεδία επικεντρώνονται στα εξής: τις ανάλυσεις των δομικών χαρακτηριστικών των αστικών και εδοφικών μετασχηματισμών και το πώς οι χρήσεις γης, η πόλη και οι χώροι επηρέασαν την εξέγερση κοινωνικών κινήματων. Έχει επιμεληθεί πρόσφατα το *Conflitti e Territorio*, FrancoAngeli, 2014. Είναι συν-διευθύντρια του περιοδικού *Archivio di Studi Urbani e regionali*.
Simona Morini, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Φιλοσοφίας της Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο IUAV της Βενετίας, όπου διδάσκει θεωρία αποφάσεων και φιλοσοφία. Τα ερευνητικά της πεδία είναι αυτά του ορθολογισμού, της αβεβαιότητας, των κινδύνων, της κοινωνικής επιστημολογίας, της φιλοσοφίας και της ιστορίας των πιθανοτήτων. Το πιο πρόσφατο βιβλίο της είναι *Il rischio. Da Pascal a Fukushima*, Bollati Boringhieri, 2014.

My public space: Agora, urban space and citizenship

Angeliki Avgitidou was, from SADAS-PEA, the member of the coordinating team, along with **Marcello Balbo**, **Laura Fregolent**, and **Simona Morini**, all professors at the University IUAV of Venice. Students of the course of Philosophy of the aforementioned University took part in the debate alongside invited speakers **Gaia Redaelli** from the architectural team of PAX-PATIOS de la Axerquia and **Mohammed Salhi** from the Municipality of Venice. Participants also included **Annita Kotsonanou** from SADAS-PEA, graduates of IUAV and numerous visitors of the Greek Pavilion.

The workshop/symposium was prepared in collaboration with the students of the IUAV and included preparatory meetings via skype and a physical meeting in Venice. Before entering, the visitors of the pavilion were asked to vote whether they wanted to participate. Inside the pavilion, posters with the main points of the discussion were set up, so that visitors could at any point relate to the debate. Another format of participation was set up by the communication design students in order to register the opinion of visitors on the importance of the issues being discussed. The discussion was led by brief introductions by the coordinators of the points explain below. Before each introduction a group of three theatre students would intervene with quotes from Greek philosophy recited in various languages.

The debate was lively, resulting in many visitors staying for large amounts of time in the pavilion and carried out for another hour than programmed. A second event in IUAV with more invited guests will take part in the fall. The results will be consolidated in an online publication.

Main points of the discussion introduced by the coordinators.

Simona Morini

"The very sky was thrilled when high in the air the concourse raised right hands" (éphrixen aithér). So Aeschilus, in *The Suppliants*, describes a vote in the Agora. The verb *Phrissein* was also used in ancient greek to describe ears of wheat swaying on the wind, waving spears of an army, body hair standing on end. Voting, in the Agora, was exciting, it embodied the passion for politics, collective action, for discussing and deciding in public space. It was -and is- the core of democracy and of the "piazza" in western world.

Is this passion still around today? What is the function of public space? How can we imagine and shape the relationship between physical and virtual space? How can we define "citizenship"? Isn't it necessary to be educated to become a citizen, as it happened in ancient times? And how to do it? Can we re-define the idea of citizenship, the idea of decision-making, the idea of democracy itself, by re-designing public space? What should a contemporary agora look like?

Marcello Balbo: Public Space and Urbanity (Citizenship)

In the contemporary city, and most likely even in the city of the past, there has never been such thing as public space. Even the Greek agora was inhibited to a large part of the city population. What is referred to, as public spaces today are in fact a variety of space-times for encounters of different collectives used differently according to who are the users and to when they use these space-times. In the city of today there are multiple collectives, many of them shaped by the many and diverse migrant communities living there and bearing an urban culture unlikely to match the one epitomized by and in the European city.

What is the meaning of the European city public spaces for these new multiple and diverse urban collectives?

What role does public space play in building a sense of place (civitas) and of political consciousness (demos) for those who arrive from elsewhere?

Is it correct to think that the very fact of facilitating the encounter of strangers makes public spaces a place for shaping common values, citizenship, social inclusion, participation and political engagement?

Is it true that urban public space is being privatized due to the increasing diversity of the cultures that make use of it, thus losing its publicness and collectiveness?

It is often stated that public space has a universal value on which rests the essence of the city as place of encounter, exchange, dialogue and debate. Does this claim apply to every city, including the city in China, India, in the Arab countries, Africa and Latin America?

Laura Fregolent: The right to the city

Right to the city, right to housing, right to quality of life. Improve the quality of living spaces requires first the work of architects and urban planners: the project is a powerful tool to mobilize people, to build a plural city without borders. The collective and participatory action can guide the design to put people at the centre of the project; can help to build living spaces more inclusive and livable. For that architects and urban planners must demonstrate the ability to listen and to be able to translate public

action in a new city project.

We have to talk to the present day of "right to the city"? Why? What are the issues and the problematic questions that cast doubt on the right of citizens to the city?

How to sensitize the public administration in this new culture? How to establish a constructive role among policy makers, planners and scientific research?

Which do you think is the role that architects and urban planners must have today? There is space for the advocacy planning?

In a situation of crisis or in a context of scarcity of resources, what can and have we to do?

Angeliki Avgitidou: Public space and artistic interventions

The idea that the public sphere contributes to democratic debate and rational analysis and that the public space is the physical expression of this debate has already been criticised as idealistic and thought to be based on a number of exclusions. Issues of access and eligibility, the increased privatisation of public space, its monitoring and control, have rendered the public space less public. The economic crisis, the migration of refugees and their temporary occupation of the public space of the European cities, have made the aforementioned issues more apparent.

Artists, art groups and collectives in Greece have responded in various ways to the economic, social and refugee crisis, at times by organising guerrilla performances and interventions in the public space. These unannounced actions tend to disrupt everyday normality or converse with everydayness in order to contemplate the refugee crisis and the notions of the stranger, belonging and xenophobia.

How public is public space today? How open are we in our encounter in public space and what role can art play in making the public space more public?

Is there a subversive potential to artistic interventions in the public space?

What can art propose that politics cannot do?

What do we expect from artistic interventions in the public space?

How to establish a constructive role among policy makers, planners and scientific research?

Ψηφοφορία στην είσοδο του περιπτέρου, φωτογραφία: Laura Tinti
Voting at the entrance of the pavilion, photograph by Laura Tinti

Εκδήλωση Event : Συμβίωση / Symbiosis

My public space: Agora, urban space and citizenship

Ο δικός μου δημόσιος χώρος:

Αγορά, αστικός χώρος και η ιδιότητα του πολίτη

Συζήτηση, φωτογραφία: Αγγελική Αυγητίδου
Discussion, photograph by Angeliki Avgitidou

Η **Αγγελική Αυγητίδου** ήταν, από μέρος του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, το μέλος της συντονιστικής ομάδας, μαζί με τους **Marcello Balbo**, τη **Laura Fregolent** και τη **Simona Morini**, όλοι τους καθηγητές του Πανεπιστημίου IUAV της Βενετίας. Οι φοιτητές του μαθήματος της Φιλοσοφίας του προαναφερθέντος Πανεπιστημίου έλαβαν μέρος στη συζήτηση, μαζί με τους προσκεκλημένους ομιλητές **Gaia Redaelli** από την αρχιτεκτονική ομάδα της PAX-Patios de la Axaerquia και του **Mohammed Salhi** από το Δήμο της Βενετίας. Στους συμμετέχοντες συμπεριλαμβανόταν επίσης η **Αννίτα Κουτσονάνου** από τον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, απόφοιτοι του IUAV και πολυάριθμοι επισκέπτες του ελληνικού περιπτέρου.

Το εργαστήριο / συμπόσιο προετοιμάστηκε σε συνεργασία με τους φοιτητές του IUAV και συμπεριλάμβανε προπαρασκευαστικές συναντήσεις μέσω Skype και μια φυσική συνάντηση στη Βενετία. Πριν από την είσοδο, οι επισκέπτες του περιπτέρου κλήθηκαν να ψηφίσουν αν ήθελαν να συμμετάσχουν. Μέσα στο περίπτερο, στήθηκαν αφίσες με τα κύρια σημεία της συζήτησης, έτσι ώστε οι επισκέπτες να μπορούν ανά πάσα στιγμή να σχετιστούν με αυτή. Μια άλλη μορφή της συμμετοχής συστάθηκε από τους φοιτητές της Γραφιστικής, προκειμένου να καταγράψουν τη γνώμη των επισκεπτών για τη σημασία των θεμάτων που συζητούνται. Η συζήτηση ξεκινούσε με μία σύντομη εισαγωγή για τα παρακάτω αναφερόμενα σημεία από τους συντονιστές. Πριν από κάθε εισαγωγή μια ομάδα τριών φοιτητών θεάτρου παρέβαινε απαγγέλοντας αποσπάσματα από την ελληνική φιλοσοφία σε διάφορες γλώσσες.

Η συζήτηση ήταν ζωνρή, με αποτέλεσμα πολλοί επισκέπτες να παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στο περίπτερο, και η συνάντηση να συνεχίζεται για άλλη μία ώρα από το προγραμματισμένο. Μια δεύτερη εκδήλωση με περισσότερους προσκεκλημένους θα λάβει μέρος στο Πανεπιστήμιο IUAV το φθινόπωρο. Τα αποτελέσματα θα εκδοθούν σε μία online δημοσίευση.

Βασικά σημεία της συζήτησης που τέθηκαν από τους συντονιστές.

Simona Morini

“Διότι απ’ τα σηκωμένα δεξιά χέρια όλου του λαού τρικύμισε ο αιθέρας, καθώς έπαιρναν την απόφαση αυτή (έφριξεν αιθήρ). Έτσι περιγράφει ο Αισχύλος στις Ικέτιδες μια ψήφο στην Αγορά. Το ρήμα «φρύσσω» χρησιμοποιούταν επίσης στα αρχαία ελληνικά για να περιγράψει τα στάχια του σιταριού που ταλαντεύονται στον αέρα, κινούμενες στρατιωτικές λόγχες και σηκωμένες τρίχες. Η ψηφοφορία, στην Αγορά, ήταν συναρπαστική,

ενσωμάτωνε το πάθος για την πολιτική, τη συλλογική δράση, για συζήτηση και λήψη αποφάσεων στο δημόσιο χώρο. Ήταν -και είναι- ο πυρήνας της δημοκρατίας και της “piazza” στο δυτικό κόσμο.

Υπάρχει αυτό το πάθος ακόμη σήμερα; Ποια είναι η λειτουργία του δημόσιου χώρου; Πώς μπορούμε να φανταστούμε και να διαμορφώσουμε τη σχέση μεταξύ φυσικών και εικονικών χώρων; Πώς μπορούμε να ορίσουμε «την ιδιότητα του πολίτη»; Δεν είναι απαραίτητο να εκπαιδευτεί κάποιος για να γίνει πολίτης, όπως γινόταν στην αρχαιότητα; Και πώς να το κάνουμε αυτό; Μπορούμε να επαναπροσδιορίσουμε την ιδέα της ιδιότητας του πολίτη, την ιδέα της λήψης αποφάσεων, την ιδέα της ίδιας της δημοκρατίας, με τον επανασχεδιασμό του δημόσιου χώρου; Με τι πρέπει να μοιάζει μία σύγχρονη Αγορά;

Marcello Balbo: Δημόσιος Χώρος και αστικότητα (Ιδιότητα του πολίτη)

Στη σύγχρονη πόλη, και πιθανότατα ακόμη και στην πόλη του παρελθόντος, δεν υπήρξε ποτέ δημόσιος χώρος. Ακόμη και η Ελληνική Αγορά ήταν κλειστή σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού της πόλης. Ό, τι αναφέρεται, ως δημόσιος χώρος σήμερα, είναι στην πραγματικότητα μια ποικιλία χώρο-χρόνων για συναντήσεις διαφορετικών συλλογικοτήτων, οι οποίες χρησιμοποιούνται διαφορετικά ανάλογα με το ποιοι είναι οι χρήστες και του πότε χρησιμοποιούν αυτούς τους χώρο-χρόνους. Στην πόλη του σήμερα υπάρχουν πολλές συλλογικότητες, πολλές από οποίες διαμορφώνονται από τις πολλές και ποικίλες κοινότητες μεταναστών που ζουν εκεί και φέρουν μια αστική κουλτούρα που είναι απίθανο να ταιριάζει με αυτή που συνοψίζει/εται από την ευρωπαϊκή πόλη.

Ποιο είναι το νόημα των δημοσίων χώρων της ευρωπαϊκής πόλης για τις νέες αυτές πολλαπλές και ποικίλες αστικές συλλογικότητες; Τι ρόλο παίζει ο δημόσιος χώρος στην οικοδόμηση της αίσθησης του τόπου (civitas) και της πολιτικής συνείδησης (δήμος) για εκείνους που φθάνουν από αλλού; Είναι ορθή η σκέψη ότι το ίδιο το γεγονός της διευκόλυνσης της συνάντησης των ξένων κάνει τους δημόσιους χώρους τόπους για τη διαμόρφωση κοινών αξιών, της ιδιότητας του πολίτη, της κοινωνικής ένταξης, της συμμετοχής και της πολιτικής εμπλοκής; Είναι αλήθεια ότι ο αστικός δημόσιος χώρος ιδιωτικοποιείται λόγω της αυξανόμενης πολυμορφίας των πολιτισμών που τον χρησιμοποιούν, χάνοντας έτσι τη δημόσια και συλλογική του διάσταση;

Συχνά αναφέρεται ότι ο δημόσιος χώρος έχει μια οικουμενική αξία επί της οποίας στηρίζεται η ουσία της πόλης ως τόπος συνάντησης, ανταλλαγής, διάλογου και συζήτησης. Ισχύει αυτό για κάθε πόλη, συμπεριλαμβανομένης μιας πόλης στην Κίνα, την Ινδία, τις Αραβικές χώρες, την Αφρική ή τη Λατινική Αμερική;

Laura Fregolent: Το δικαίωμα στην πόλη, στη στέγαση, στην ποιότητα ζωής

Η βελτίωση της ποιότητας των χώρων διαβίωσης απαιτεί πρώτα την εργασία των αρχιτεκτόνων και των πολεοδόμων: το project είναι ένα ισχυρό εργαλείο για να κινητοποιήσει τους ανθρώπους, για να οικοδομήσουμε μια πολλαπλή πόλη χωρίς σύνορα. Η συλλογική και η συμμετοχική δράση μπορεί να καθοδηγήσει το σχεδιασμό, να τοποθετήσει τον άνθρωπο στο επίκεντρο του project, μπορεί να βοηθήσει να χτιστούν χώροι διαβίωσης πιο περιεκτικοί και βιώσιμοι. Για αυτό το λόγο οι αρχιτέκτονες και οι πολεοδόμοι πρέπει να επιδείξουν την ικανότητα τους να ακούσουν και να είναι σε θέση να μεταφράσουν τη δημόσια δράση σε ένα νέο project για την πόλη.

Χρειάζεται να μιλήσουμε σήμερα για το «δικαίωμα στην πόλη»; Γιατί; Ποια είναι τα ζητήματα και τα προβληματικά ερωτήματα που θέτουν υπό αμφισβήτηση το δικαίωμα των πολιτών στην πόλη; Πώς θα ευαισθητοποιήσουμε τη δημόσια διοίκηση σε αυτή τη νέα κουλτούρα; Πώς θα καθιερώσουμε έναν εποικοδομητικό ρόλο μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής, των πολεοδόμων και της επιστημονικής έρευνας; Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος που οι αρχιτέκτονες και οι πολεοδόμοι πρέπει να έχουν σήμερα; Υπάρχει χώρος για το σχεδιασμό «συνηγορίας»; Σε μια κατάσταση κρίσης ή σε ένα πλαίσιο ανεπάρκειας των πόρων, τι μπορούμε και τι πρέπει να κάνουμε;

Αγγελική Αυγητίδου: Δημόσιος χώρος και εικαστικές παρεμβάσεις

Η άποψη πως η δημόσια σφαίρα συμβάλλει σε μια δημοκρατική συζήτηση και πως ο δημόσιος χώρος είναι η φυσική έκφραση αυτής της συζήτησης έχει ήδη επικριθεί ως ιδεαλιστική και στηριζόμενη σε μια σειρά αποκλεισμών. Τα θέματα της πρόσβασης και της επιλεξιμότητας, της αύξησης των ιδιωτικοποιήσεων του δημόσιου χώρου και της επιτήρησης και του έλεγχου του, έχουν καταστήσει το δημόσιο χώρο λιγότερο δημόσιο. Η οικονομική κρίση, η μετανάστευση των προσφύγων και η προσωρινή κατοχή του δημόσιου χώρου των ευρωπαϊκών πόλεων, έχουν κάνει τα προαναφερθέντα ζητήματα περισσότερο εμφανή. Καλλιτέχνες, καλλιτεχνικές ομάδες και συλλογικότητες στην Ελλάδα έχουν ανταποκριθεί με διάφορους τρόπους στην οικονομική, κοινωνική και προσφυγική κρίση, κατά καιρούς διοργανώνοντας guerrilla performances και παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο. Αυτές οι αιφνιδιαστικές δράσεις τείνουν να διαταράζουν την καθημερινή ομαλότητα ή συνομιλούν με την καθημερινότητα, προκειμένου να εξετάσουμε την προσφυγική κρίση και τις έννοιες του ξένου, του ανήκειν και της ξενοφοβίας.

Πόσο δημόσιος είναι ο δημόσιος χώρος σήμερα; Πόσο ανοικτοί είμαστε στη συνάντησή μας στο δημόσιο χώρο και ποιο ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η τέχνη στο να καταστεί ο δημόσιος χώρος περισσότερο δημόσιος; Υπάρχει μια ανατρεπτική δυνατότητα στις εικαστικές παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο εκεί; Τι μπορεί να προτείνει η τέχνη που δεν μπορεί να το κάνει η πολιτική; Τι περιμένουμε από τις εικαστικές παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο;

<http://thisisaco-op.gr/en/my-public-space- agora-urban-space-and-citizenship-12-june-1200/>

RELATED USEFUL LINKS

ΧΡΕΙΜΟΙ ΕΧΕΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ :

PAX https://www.youtube.com/watch?v=_qy2a7u9xcw

IUAV <http://www.iuav.it/Ateneo-cal/2016/Iuav-e-15-/My-public-/index.htm>

BIBLIOGRAPHY ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Habermas, J. (1989). The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society (trans. T. Burger, F. Lawrence). Cambridge MA: The MIT Press.

Fraser, N. (1990). Rethinking the public sphere: A contribution to the critique of actually existing democracy. Social Text, (No 25/26), pp. 56-80.

Golden Sponsorship

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Silver Sponsorship

Bronze Sponsorship

With The Kind Support of:

Media Sponsorship

